

جلوه هایی از انس امام خمینی(س) با قرآن

کیهان ۱۱ بهمن ۱۳۸۶

علی اکبر مؤمنی

انسان همواره برای رسیدن به موفقیت و دست یافتن به اهداف خویش، نیازمند الگو و اسوه است. الگوهای انسانی، بهترین نمونه برای رسیدن به قله های موفقیت می باشند. خدای متعال نیز با فرستادن پیام آورانی از جنس بشر نمونه های عینی از اسوه های انسانیت و قهرمانان تکامل را به بشر معرفی نموده است. بدون شک انتخاب راهنمایان و اسوه ها در هر امری از امور زندگی ضروری بوده و موجب می شود انسان با انگیزه و امید به آینده ای درخشان راه رسیدن به هدف را طی نماید.

انبیای الهی و ائمه اطهار(ع) نمونه های واقعی انسان کامل و اسوه های به تمام معنا در زندگی بشر به شمار می روند و سیره و روش آنان بهترین سرمشق برای افراد خداجو و حق پرست است. ائمه اطهار(ع) به عنوان ثقل اصغر با ثقل اکبر پیوندی تفکیک ناپذیر داشته و اهتمام وصف ناپذیری نسبت به کتاب خدا از خود نشان داده اند؛ به گونه ای که می توان هر یک از رفتار و گفتار آنها را تجلی آیه ای از آیات خدا دانست. آنان نه تنها خود عاملان و حاملان حقیقی قرآن کریم بوده اند، بلکه فرامین لازم را به منظور انس و پیوند مسلمانان با کتاب خدا صادر فرموده اند.

گذشته از اهل بیت(ع) در میان علما، بزرگان و رهروان حقیقی ائمه اطهار(ع) نمونه های فراوانی از عاملان به قرآن کریم یافت می شود که با بهره مندی از آیات خدا، قله های کمال را فتح نموده و جان خویش را از سرچشمه زلال سیراب نموده اند. بدون تردید هیچ عصری از وجود چنین افرادی خالی نبوده و آنان را می توان بهترین الگوهای فکری و عملی برای پیوند با قرآن دانست. ما نیز در روزگار خود از وجود چنین انسان هایی بی بهره نبوده ایم. بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران از جمله کسانی است که با ارتباط عمل گرایانه خویش با قرآن همچون ستاره ای در آسمان فضیلت و انسانیت می درخشد. در نوشتار زیر گوشه ای از توجهات ویژه امام راحل به قرآن بطور گذرا مورد بررسی قرار گرفته که با هم آن را از نظر می گذرانیم:

انقلاب در پرتو قرآن

او که نامش قرین انقلاب است و در سراسر جهان با انقلاب اسلامی ایران شناخته می شود، نهضت خود را بر پایه قرآن بنا نهاد و اهداف، آرزوها و ایده هایش را از قرآن الهام گرفت و همواره تلاش کرد حکومت و جامعه را بر اساس اصول و مبانی قرآن اداره کند. امام هدف از نهضت و انقلاب را چنین توصیف می کند: «می دانید که نهضت و انقلاب، برای پیاده کردن احکام اسلام است. ما مقصد دیگری غیر از این نداشتیم. آخر شما که نمی خواستید قدرت کسب کنید، بلکه می خواستید قرآن را احیا کنید.»(۱)

به اعتقاد امام راحل هرگاه قرآن مهجور شود، اسلام نیز مظلوم خواهد شد و دلیل مهجور بودن قرآن بی اعتنائی به احکام سیاسی اسلام است. ایشان بر حضور قرآن در تمام شئون زندگی انسان تأکید می ورزد و بر این باور است که عمل به احکام سیاسی اسلام - که در قرآن منعکس شده است - موجب سیادت مسلمانان خواهد شد و اگر دولت ها و ملت های مسلمان به جای تکیه بر قدرت های استعمارگر بر اسلام تکیه می کردند و تعالیم نورانی و رهایی بخش قرآنی را به کار می بستند، امروز اسیر تجاوزگران صهیونیستی و آمریکایی نبودند.(۲)

بنیان گذار جمهوری اسلامی علاوه بر اهتمام ویژه نسبت به اجرای دستورات قرآنی در حوزه های سیاسی - اجتماعی بر انس و پیوندهای قوی با قرآن نیز توجه شایسته ای داشت و همچنین به تأسی از ائمه اطهار(ع)، با قرآن پیوند و انسی دیرینه داشت و در هر فرصتی به تلاوت قرآن می پرداخت. عشق امام(س) به قرآن به گونه ای بود که جلوه های زیبایی تجلی آیات الهی در زندگی ایشان را به روشنی می توان مشاهده کرد.

استفاده از فرصت ها

امام برای کارهای روزانه خود جدولی تهیه کرده بودند که در آن، کارهایی که می بایست در همه ساعات شبانه روز انجام شود، درج شده بود.(۳) با توجه به برنامه ریزی ایشان در زندگی می توان گفت که در تمام شبانه روز حتی یک

دقیقه وقت تلف شده و بدون برنامه نداشتند. (۴) هنگامی که در پاریس بود، وقتی خبرنگارها برای مصاحبه به محضرش می آمدند، معمولاً حدود ده دقیقه، یا یک ربع برای آماده کردن دوربین هایشان معطل می شدند، امام در همین فرصت به تلاوت قرآن مشغول می شد. بعضی از حاضران می گفتند: خود را برای مصاحبه آماده کنید (یعنی فعلاً قرآن نخوانید!) در پاسخ می فرمود: «آیا در این چند دقیقه، عمرم و وقتم ضایع شود؟» (۵)

یکی از نزدیکان امام (س) می گوید: «امام در روز چند نوبت قرآن می خواند؛ بعد از نماز صبح، قبل از نماز ظهر و عصر، قبل از نماز مغرب و عشاء و یا در هر فرصت دیگر، به این عمل مستحب پای بند بود. ما بارها در طول روز که خدمت ایشان می رسیدیم، امام را مشغول خواندن قرآن می دیدیم.» (۶)

من چشمم را برای خواندن قرآن می خواهم

در زمانی که امام در نجف بود، از ناحیه چشم دچار ناراحتی شده بود. هنگامی که پزشک چشم، ایشان را معاینه کرد، توصیه نمود که چند روزی قرآن نخوانند و استراحت نمایند. امام لبخند زدند و فرمودند: «دکتر! من چشمم را برای خواندن قرآن می خواهم! چه فایده ای دارد اگر چشم داشته باشم و قرآن نخوانم؟ شما کاری بکنید که من بتوانم قرآن بخوانم.» (۷)

سفارش به تلاوت قرآن

امام راحل افزون بر آنکه خود همواره با قرآن مانوس بود، تلاوت آن را پیوسته با درک و فهم به دیگران نیز توصیه می کرد و حتی انس ظاهری با قرآن را نیز، اثرگذار و مفید می دانست؛ چنان که در نامه ای خطاب فرزندش، حاج سیداحمد نوشته است: «فرزندم! با قرآن، این کتاب معرفت آشنا شو، اگرچه با قرائت آن، و راهی از آن به سوی محبوب باز کن و تصور نکن که قرائت بدون معرفت اثری ندارد که این وسوسه شیطان است. آخر، این کتاب از طرف محبوب است برای تو و برای همه کس، و نامه محبوب، محبوب است اگر چه عاشق و محب، مفاد آن را نداند و با این انگیزه، حب محبوب، که کمال مطلوب است، به سراغت آید و شاید دست گیرد.» (۸)

احترام به قرآن

قرآن کتاب بزرگی است که عظمت آن از عظمت خداوند نشأت گرفته است؛ زیرا قرآن تجلی آشکار پروردگار است. امام علی (ع) می فرماید: «فتجلی سبحانه لهم فی کتابه من غیر ان یكونوا راوه؛ (۹) خدای سبحان در کتابش خود را آشکار کرد، بی آنکه او را ببینند.»

قرآن کریم به مقتضای آسمانی و الهی بودن، شایسته احترام و تکریم است. امام (س) ضمن بزرگ شمردن قرآن همواره آن را در ظاهر و باطن حفظ می کرد؛ «گاهی به دلایلی قرآن هایی را در کیف دستی به محضر امام می بردیم. در دفعات اولیه اتفاق افتاد که بدون توجه، قرآن را نیز همراه با چیزهای دیگر از کیف بیرون آورده، روی زمین می گذاشتیم. امام که مراقب بودند، فرمودند: «قرآن را روی زمین نگذارید!» و بلافاصله دستشان را جلو آوردند، آن را گرفتند و روی میز گذاشتند.» (۱۰)

مصدق کامل آیه قرآن

مقام معظم رهبری می فرماید: «فردای آن شبی که امام عزیز به جوار رحمت الهی پیوسته بودند، سحرگاه در حالت التهاب و حیرت، تفری به قرآن زدم؛ آیه ۸۸ سوره کهف آمد: «و اما من آمن و عمل صالحا فله جزاء الحسنی و سنقول له من امرنا یسراً» دیدم واقعاً مصداق کامل این آیه، همین بزرگوار است. ایمان و عمل صالح و پاداش نیکو، بهترین پاداش برای او است.» (۱۱)

آنچه بیان شد تنها بخش اندکی از سیره قرآنی امام راحل (ره) بود و بررسی تفصیلی این موضوع مجال و فرصت بیشتری می طلبد که به همین مقدار بسنده شد. [مرکز فرهنگ و معارف قرآن] پانویشت ها:

(۱) صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۲۷

(۲) ر.ک: صحیفه نور، ج ۱۶، ص ۳۹ و ج ۱، ۱۸۶

۳) حجه الاسلام انصاری کرمانی، روزنامه رسالت،

۹۷۲،۳.

۴) فرشته اعرابی، سیره ۱، ص ۱۹.

۵) مجله حوزه، شماره ۹۶، ص ۲۰۸.

۶) مصطفی وجدانی، سرگذشت های ویژه از زندگی امام خمینی، ج ۲، ص ۵۲.

۷) مجله حضور، شماره ۳، فاطمه طباطبایی.

۸) مجله حوزه، شماره ۹۶، ص ۲۲۵.

۹) نهج البلاغه، صبحی صالح، خطبه ۱۴۷.

۱۰) سرگذشت های ویژه از زندگی امام خمینی، ج ۵ ص ۶۹.

۱۱) حدیث ولایت، ج ۱، ص ۶؛ قرآن کتاب زندگی درآینه نگاه رهبر انقلاب، ص ۱۹۱.